

dućim profesorima. Svaki će od njih moći u velike okoristiti se čitanjem i studiranjem ove knjige, koja je jedina od struke u hrvatskoj književnosti.

Dr. Pazman.

Dr. Ignaz Seipel. Die wirtschaftsethischen Lehre der Kirchenväter. U 8-ni XVI + 326 str. Zapada: 4 K kod: Verlag von Mayer & Comp. (Singerstrasse, Nr. 7.) u Beču (Wien).

Ovo je Seipelovo djelo izišlo u seriji „Theologische Studien der Leo-Gesellschaft“ što izdavaju sveuč. profesori dr. Albert Erhard i dr. Franz M. Schindler u ime bečke Leonove Družbe. Mi se na ovo djelo osvrćemo zbog zanimivosti predmeta. Za nas mogu biti od velike koristi gospodarstveno-etični nazori crkvenih otaca. Često se prigovara, da kršćanstvo vodi do preziranja života i bježanja od svijeta i da ono čini ljude nesposobnim za poslove zemaljskog života. Naprotiv mi znademo sa činjenicama u ruci, da su crkveni oci najvećma doprinijeli cijeni tjelesnog i duševnog rada. Njihova je težnja bila, da se priznadu kršćanska ćudoredna načela u svim područjima pa bilo to i u gospodarskom. Smisao i istinitost ove stavke osvjettljena je izvrstno u djelu dr. Seipel-a, koji crpi iz djela crkvenih pisaca sve ono što spada na gospodarstvo. Djelo je razdijeljeno u više ostsječaka. Najprije auktor baca pogled na gospodarski život kod Rimljanâ u prvim vijekovima kršćanstva pod ostsječkom: „Das römische Wirtschaftsleben in den ersten Jahrhunderten des Christentums“, gdje

je osvrtna na gospodarstvene prilike za vrijeme republike, te pod Cezarom i Augustom kao i poslije Dioklecijana i Konstantina. Na drugom mjestu dolazi ostsječak „Die Lehre der Kirchenväter vom Eigentum“, u kojem se navode riječi crkvenih otaca o posjedu zemaljskomu, o pravom i krivom bogatstvu i o imovini crkava. Cvdje auktor lijepo razlaže i o tobožnjem komunizmu otaca. Treći je ostsječak „Die Lehre der Kirchenväter vom Erwerbe irdischer Güter“ spominju se misli crkvenih otaca gledom na vrijednost rada, na uzdržavanje duhovnika, na svietovna zanimanja i na kamatnjaštvo. U ostsječku „Die Lehre der Kirchenväter vom Gebrauche der irdischen Güter“ govori se o upravljenju zemaljskog posjeda za vlastitu porabu, o milostinji i tomu sličnom prema crkvenim ocima. S petim ostsječkom „Die innere Entwicklung der wirtschaftlichen Lehren der Kirchenväter“ auktor ispitiva gospodarstveno-etične nauke u Evanđelju, u apostolskoj i poapostolskoj dobi, te u grčkoj i latinskoj Crkvi. U zadnjem ostsječku pod naslovom „Schluss“ pisac ispostavlja rezultate, do kojih se može doći pri proučavanju gospodarstva kod crkvenih otaca, a koje smo mi jur gore nahrenuli. Na koncu djela imamo „Namen- und Sachregister“, koji čini knjigu zgodnijom za uporabu.

Seipelova knjiga u svim svojim odsječcima zaslužuje osobitu pažnju. Ona je udešena prema zahtjevima moderne kritike, naime u navadanju kao i u logičnom zaključivanju. Zanimateljima starokršćanske književnosti, a napose

onima narodnog gospodarstva djelo će Seipelovo vazda u zgodan čas doći.

Anton Lovre Gančević O. F. M.

Dr. Georg Graf von Hertling-Recht, Staat und Gesellschaft. Dritte, vom Verfasser durchgesehene Auflage. 1616. U 16.-ini 182 str. Naručuje se preko: Verlag der Jos. Kösel'schen Buchhandlung, Kempten (ili München) uz cijenu: 120 Mk.

S ovim dijelom glasoviti bavarski državnik i učenjak raspravlja o temeljnim pojavima i zakonima ćudorednog, pravnog i društvenog poretka. Socijalizam je u Njemačkoj prouzrokovao preuredbu u cijeloj državi, jer nije se toliko zbog naučna svijeta stvorilo zakonodavstvo koliko zbog nižih slojeva. Današnja je njemačka socijalna politika osnivačem nove državne moći u Njemačkoj. Hertling kao njemački državnik i filozof ide da protumači tu pojavu na temelju činjenicâ u ovom djelu. Uz odulji uvod, gdje on govori o raznim intelektualnim pokretima na socijalnom polju, dolazi sedam poglavlja, s kojima razjašnjuje poteškoće društvenog pitanja. Više čimbenika, po njegovu dokazivanju utječe na uredbu društva, a najglavniji su: ćudoređe, pravo, država i isto društvo. Prema tomu je i knjiga podijeljena u takova poglavlja. Na prvom mjestu dolazi: „Die sittliche Ordnung“, pa „Das Recht“, „Der Staat“, „Der Staat und die Rechtsordnung“, te „Die rechtliche Ordnung des Staates“ i „Staat und

Gesellschaft“. Sva su poglavlja obrađena učeno, zdravo i privlačivo. Mi se od srca veselimo, što je ova knjiga Hertlingova unišla u Köselovu Zbirku („Sammlung Kösel“) i to kao prvi broj, jer će ju moći tako mnogi lakše uzeti u ruke, da ju čita i razmatra.

Anton Lovre Gančević O. F. M.

Joseph Raphael Kröll. Gottesflammen - Nachgelassene eucharistische Predigten. U 8.-ini 368 str. Štoji vezano: M. 3.—; a ukorićeno 450 Mk. Nabavlja se kod: Verlag Jos. Kösel'schen Buchhandlung u Kempten-u (Bavarska) ili u München-u.

U naše se vrijeme započinje opet s euharističnim propovjedima, a to s razlogom jer se opazio djelotvorni utjecaj sv. Pričesti na ćovječanstvo. Još nije stigao čas, da upoznamo i uvjerimo svjetovnjake o ćestom primanju sv. Pričesti, a tomu je, mislim, uzrok što se malo puta ćulo svećenika, da propovijeda o važnosti i koristi ovoga sakramenta. Auktor predstavljene knjige predoćuje nam u zanosu svoje ćiste duše ljepote i koristi po ćovječanstvo od sv. Pričesti. On je djelo uredio u dvadeset propovjedi, koje je naslovio prema posvećenom posudu, u kojem se presv. hostija ćuva. Djelo odiše izvanrednom ljubavi i pobožnošću naprama Svetotajstvu, pa će propovjednik kao i svećenik izvući iz ovog naboćnog djela dragocjenih i poućnih misli ne samo za slušaoce dali i za samoga sebe. Kröll-ovo djelo u obliku propovjedi svesrdno preporučujemo.

Anton Lovre Gančević O. F. M.

